

แมงกะพรุน...ภัยเงียบหน้าฝน

ฤดูฝนปีนี้หลายคนกำลังหาที่เที่ยว หากใครคิดจะไปเปลี่ยนบรรยากาศ โดยการเที่ยวทะเลในหน้าฝนแล้วละก็ อันตรายที่ต้องระวังนอกเหนือจากคลื่นลมแรงก็คือแมงกะพรุน สัตว์น้ำตัวใสๆ ที่ลอยไปลอยมาตามกระแสคลื่นลม ซึ่งแมงกะพรุนบางชนิดมีพิษร้ายแรง ทำอันตรายถึงขั้นเสียชีวิตได้

แมงกะพรุน เป็นจัดเป็นสัตว์ที่ไม่มีกระดูกสันหลัง ลำตัวใสและนิ่ม รูปร่างด้านบนเป็นวงโค้งคล้ายร่ม ด้านล่างเป็นอวัยวะทำหน้าที่กินและย่อยอาหาร บางชนิดมีพิษ พบได้ในทะเลทุกแห่งทั่วโลก ลำตัวส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยน้ำถึง 94-98 เปอร์เซ็นต์ อันตรายที่ได้รับจาก แมงกะพรุน นั้นเกิดจากเข็มพิษ ซึ่งปกติแมงกะพรุนมีไว้เพื่อป้องกันตัวหรือจับเหยื่อ แมงกะพรุนมีหลายชนิด เช่น แมงกะพรุนจาน หรือแมงกะพรุนหนัง สามารถนำมากินได้ ส่วนแมงกะพรุนถ้วย แมงกะพรุนไฟ และแมงกะพรุนลาย เป็นชนิดที่มีพิษ

พิษของแมงกะพรุนนั้นมาจากไหน?

จากที่กล่าวไปแล้วว่า พิษแมงกะพรุนนั้นมาจากเข็มพิษซึ่งอยู่ที่หนวด หรือเรียกเป็นทางการว่า เนมาโตซิส ซึ่งภายในมีน้ำพิษที่เป็นอันตราย ปกติใช้ล่าเหยื่อ พิษนี้จะทำให้เหยื่อสลบก่อนที่จะจับกิน แต่หาก

มนุษย์ไปโดนเข็มพิษ หรืออาจจะโดนแค่หนวดหรือเข็มพิษที่ลอยมาตามน้ำ ก็จะทำให้เราปวดแสบปวดร้อน หรือเกิดอาการคัน เป็นผื่น บวมแดง เป็นรอยไหม้ หากเกิดอาการแพ้รุนแรง อาจจะทำให้เกิดอาการจุกแน่น หน้าอก หายใจไม่ออก กระสับกระส่าย นอนไม่หลับ อ่อนเพลียเป็นไข้ หากแพ้อย่างรุนแรงอาจทำให้เสียชีวิตได้

การปฐมพยาบาลเบื้องต้นและให้คำแนะนำในการดูแลตามอาการ ดังนี้

1. ล้างพิษตรงผิวหนังที่โดนพิษด้วยน้ำทะเลโดยด่วน (หลีกเลี่ยงการใช้น้ำจืด เพราะน้ำจืดจะไปช่วยกระตุ้นพิษให้กระจายมากขึ้น) รีดเซลล์ของแมงกะพรุน ด้วยของมีคมบางๆ เท่าที่หาได้ เช่น นักท่องเที่ยว อาจจะมีบัตรเครดิต ให้ใช้คมของบัตรนั้นรีดพิษออก ซึ่งสมัยก่อนชาวบ้านใช้ทรายขาวๆ สะอาดถูกเบาๆ แต่สมัยนี้จะหาทรายขาว สะอาดๆ หายาก

2. ใช้ผักบุ้งทะเลขี้กับน้ำส้มสายชูความเข้มข้น 5% แล้วประคบผิวหนังบริเวณที่โดนพิษ ห่อด้วยผ้าขาวบางทิ้งไว้ ประมาณ 30-60 นาที ขึ้นอยู่กับว่าอาการปวดแสบปวดร้อนจะค่อยๆ หายไปหรือไม่ ถ้าโดนพิษแมงกะพรุนที่ไม่รุนแรงมาก อาการปวดแสบปวดร้อนก็จะลดลง เหลือแค่อาการคันๆ และร่องรอยของจุดที่โดนเซลล์ของแมงกะพรุนต่อ

3. ผู้ที่โดนพิษแมงกะพรุนอาจจะมีอาการแพ้พิษทำให้เป็นไข้ หรืออาเจียน หรือเกิดอาการอื่นๆ ขึ้นอยู่กับภูมิคุ้มกันของแต่ละคน เช่น ผู้ที่โดนพิษแมงกะพรุนที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ เขาก็มีอาการที่เป็นผื่นรุนแรง และปวดแสบปวดร้อนมากกว่าคนไทย ซึ่งปกติแล้วผู้ป่วยที่โดนพิษแมงกะพรุนชนิดที่ไม่รุนแรง ก็จะหายจากอาการปวดแสบปวดร้อนและผื่นแดง หลังจากล้างพิษด้วยผักบุ้งทะเลขี้กับน้ำส้มสายชูประมาณ 30-60 นาที หลังจากนั้นจะมีอาการแพ้พิษอื่นๆ ให้รักษาตามอาการและจะหายภายใน 2-3 วัน แต่ยังคง

เหลือร่องรอยของการโดนพิษซึ่งจะ ปรากฏให้เห็นอยู่เป็นเดือน ถ้าเจอกับ แมงกะพรุนไฟ หรือ แมงกะพรุนชนิดร้ายแรง ก็จะกลายเป็นแผลเป็นไปในที่สุด

4. สำหรับผู้ป่วยที่โดนพิษแมงกะพรุนไฟ (Portuguese man-of-war) ซึ่งจะมีความรุนแรงมากโดนพิษครั้งแรกจะปวดแสบปวดร้อน และผิวหนังที่โดนจะเป็นรอยไหม้ และเป็นแผลเรื้อรัง จนอาจจะเป็นแผลเป็นได้ ต้องนำส่งโรงพยาบาลโดยด่วน

ข้อควรระวังในการไปเที่ยวทะเลหน้าฝนครั้งต่อไป ให้สังเกตป้ายเตือนระวังอันตรายจากภัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภัยจากธรรมชาติ คลื่นทะเลแรง หรือสัตว์ทะเลที่มีพิษ ที่สถานที่ท่องเที่ยวที่ได้ติดประกาศไว้ ฤดูฝนซึ่งเป็นช่วงขยายพันธุ์ของแมงกะพรุน แมงกะพรุนจะลอยตัวมากับคลื่นทะเลกระทบฝั่งจะพบมากตามชายฝั่งทะเล และโดยธรรมชาติแล้วชายฝั่งทะเลไหน มีแมงกะพรุนมาก ธรรมชาติก็จะให้ผักบุ้งทะเลเกิดบริเวณใกล้ๆ ริมหาดทรายเหล่านั้นด้วย ซึ่งเป็นคำบอกเล่าของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใกล้กับทะเล

